

Az Ukrajna elleni háborúból eredő humanitárius válsággal kapcsolatos emberkereskedelem kezelése

Magatartási kódex az elsődleges reagálók számára

Mint minden nagyobb válság vagy humanitárius vészhelyzet esetén, az Ukrajna elleni háború és az azt követő tömeges lakóhelyelhagyás is megköveteli a kormányok, a civil társadalom, az üzleti élet és egyéb szervezetek és magánszemélyek mozgósítását a kiszolgáltatott emberek támogatása és segítése érdekében. Bár jó szándék vezérli őket, egyes, különösen az új civil szervezetek, önkéntesek és más támogatók esetleg nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel és tapasztalatokkal az adott kontextusban, többek között az emberkereskedelem kockázatával kapcsolatban. A jelen tájékoztató néhány, az elsődleges reagálók által végrehajtandó kulcsfontosságú lépést javasol annak érdekében, hogy munkatársaik érzékenyek legyenek az emberkereskedelem kockázataira, és ne járuljanak hozzá akaratlanul a kedvezményezettek vagy munkatársaik veszélyeztetéséhez.

A kockázatok ismerete

A válaszlépések megtervezéséhez és előkészítéséhez elengedhetetlen, hogy a szervezet vezetése és munkatársai tisztában legyenek az emberkereskedelem kérdéskörével, annak a működési területükön történő megnyilvánulásaival, valamint az emberkereskedelem elleni nemzeti/helyi válaszlépésekkel és a megfelelő érdekelt felekkel, beleértve az emberkereskedelem elleni nemzeti koordinátort, jelentéstevőt vagy ezzel egyenértékű mechanizmusokat, a rendőrség speciális egységeit, valamint a civil szervezeteket és segélyvonalakat.

Elengedhetetlen, hogy a szervezet vezetése és munkatársai tisztában legyenek az emberkereskedelem kérdéskörével, annak a működési területükön történő megnyilvánulásaival, valamint az emberkereskedelem elleni nemzeti/helyi válaszlépésekkel és a megfelelő érdekelt felekkel.

Kapcsolattartás és együttműködés kialakítása az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felekkel

A humanitárius segítségnyújtás kihívást jelentő feladat, amely jelentős forrásokat igényel, mivel a válságok és konfliktusok elől menekülő emberek problémái változóak; a vészhelyzettől a hosszabb távú integrációig terjednek. Bár az elsődleges reagálók abban a helyzetben vannak, hogy lássák és felismerjék a feltételezett emberkereskedelmi helyzeteket vagy áldozatokat, nem várható el tőlük, hogy átfogó ellátást nyújtsanak az ilyen embereknek, vagy elszigetelten reagáljanak a gyanús helyzetekre. Tekintettel az emberkereskedelem bűncselekményének összetettségére és az áldozatok mentális és fizikai jóllétére gyakorolt hatására, kulcsfontosságú, hogy az elsődleges reagálók kapcsolatba lépjenek más szereplőkkel, például a bűnüldöző szervekkel, a törvényes/állami szociális szolgáltatókkal és az emberkereskedelem elleni küzdelemre szakosodott civil szervezetekkel, és együttműködést alakítsanak ki velük. A szervezet vezetőségének tájékozódnia kell a különböző ügynökségek és szolgáltatók szerepéről és felelősségi köréről, és törekednie kell a nyílt kommunikációs csatornák fenntartására, mindig biztosítva a bizalmasságot és a személyes adatok védelmét minden interakció során.

Írányelvek és eljárások kidolgozása

Bár a humanitárius szereplők nem feltétlenül találkoznak az emberkereskedelem feltételezett áldozataival, és nem figyelik naponta a helyzetet, fontos elkerülni az olyan ad hoc intézkedéseket, amelyek kárt okozhatnak a feltételezett áldozatoknak, egyéb kedvezményezetteknek vagy a munkatársaknak, illetve amelyek veszélyeztethetik az emberkereskedelem elleni küzdelemre szakosodott érdekelt felek célzott munkáját. Az ilyen kedvezőtlen fejlemények elkerülése érdekében erősen ajánlott, hogy a szervezet a lehető legkorábban dolgozzon ki az emberkereskedelemmel kapcsolatos politikát és szabványos működési eljárásokat, amelyeket a munkatársaknak az adott helyzetekben követniük kell. Az ilyen politikának és a szabványos működési eljárásoknak a következő kérdésekre és lehetséges forgatókönyvekre kell kiterjedniük:

- Az emberkereskedelemmel szembeni zéró tolerancia kinyilvánítása a szervezet, valamint munkatársak és a velük kapcsolatban álló egyének minden tevékenységében;
- A szervezet munkatársaira és a velük kapcsolatban álló egyénekre vonatkozó magatartási kódex felvázolása, kiemelve az emberi jogi normák betartásának szükségességét, és kifejezetten megtiltva a kapcsolattartást olyan személyekkel, akikről alaposan feltételezhető, hogy emberkereskedelemben vesznek részt, valamint az olyan személy szolgáltatásainak igénybevételét, akiről feltételezhető, hogy emberkereskedelem áldozata. A szervezet munkatársainak és a velük kapcsolatban álló személyeknek példamutató személyes magatartási normákat kell elfogadniuk, hogy hozzájáruljanak az emberkereskedelem elleni küzdelemhez, és ne súlyosbítsák a problémát. Mivel az emberkereskedelmet a kereslet éteti, beleértve a szexuális szolgáltatások vagy az olcsó/nem fizetett munkaerő iránti keresletet, meg kell tiltani, hogy egy szervezet munkatársai és a velük kapcsolatban álló személyek szexért fizessenek, vagy szívességért cserébe szexet, munkát vagy más szolgáltatást kérjenek, függetlenül attól, hogy a helyi jog szerint a prostitúció milyen jogállású. Továbbá, mivel a gyermekek különösen kiszolgáltatottak az emberkereskedelemnek, a szervezet munkatársai és a velük kapcsolatban álló személyek soha nem létesíthetnek szexuális kapcsolatot 18 év alatti személyekkel.
- A szervezet munkatársainak és a velük kapcsolatban álló személyeknek a megfelelő hatóságok előtti elszámoltathatóságának biztosítása az emberkereskedelemre felbujtó illegális tevékenységekért vagy a fent említett normákkal ellentétes magatartásért.

- Biztonságos és hozzáférhető mechanizmusok és eljárások biztosítása az emberkereskedelem és a kapcsolódó visszaélések bejelentésére, hogy az áldozatokat arra ösztönözzék, hogy jelentkezzenek az ügyben.

A tudatosság növelése és a munkatársak képzése

A kötelező emberkereskedelem-ellenes képzés elengedhetetlen ahhoz, hogy a szervezet munkatársai és a velük kapcsolatban álló személyek, pl. önkéntesek tisztában legyenek azzal, hogy mi az emberkereskedelem fogalma, és hogyan jelenik meg manapság, ideértve a válság- és konfliktushelyzeteket is, valamint hogy megismerjék a működésük szerinti országban hatályos emberkereskedelem-ellenes jogszabályokat, érdekelt feleket és mechanizmusokat. Az ilyen képzések online és offline egyaránt elérhetőek, és gyakran nemzetközi szervezetek vagy az emberkereskedelem elleni küzdelemre szakosodott civil szervezetek tartják őket ingyenesen. Az Ukrajna elleni háborúval kapcsolatos humanitárius válsággal összefüggésben elérhető emberkereskedelem elleni képzésekről részletesebb információ itt található: <https://www.osce.org/cthb/562572>. Továbbá, ahogy a migrációs és humanitárius válságok mindig is rámutattak, az elsődleges reagálók biztosítják az első kapcsolati és tájékoztató pontot a segítségre szoruló emberek számára, és így ismerniük kell az emberkereskedelem jeleire és indikátoraira vonatkozó információkat, valamint azt, hogy a feltételezett eseteket hogyan kezeljék nemi szempontból érzékeny, az életkornak megfelelő és a traumával kapcsolatosan tájékozott módon. Az „Az Ukrajna elleni háborúból eredő humanitárius válsággal kapcsolatos emberkereskedelem azonosítása: Tájékoztató az elsődleges reagálók számára” (<https://www.osce.org/cthb/561466>) hasznos kezdeti információforrás és emlékeztető lehet e tekintetben.

Nyomon követés és korrekció

Az emberkereskedelem elleni elfogadott mechanizmusok és intézkedések, a szervezet vezetése által történő rendszeres nyomon követése szükséges az esetleges hiányosságok vagy a működőképesség hiányának időben történő azonosítása és a szükséges kiigazítások bevezetése érdekében. Az emberkereskedelem elleni küzdelemben nagy tapasztalattal rendelkező érdekelt felek, pl. az ugyanazon a működési területen dolgozó, erre szakosodott civil szervezetek hasznosak lehetnek az ilyen jellegű nyomon követésben és a lehetséges fejlesztések megvitatásában.